

CANTIGAS DE AMOR

Características temáticas

A cantiga de amor é un xénero da lírica medieval no que un home (o trovador) se dirixe a unha dama, expresando o seu amor cara a ela. Na cantiga de amor, invértense totalmente os papeis da cantiga de amigo: a voz poética é un home (o trovador) que se laia dos tormentos que lle produce o amor. A relación amorosa concíbese como unha transposición da relación feudal de vasalaxe, onde o vasalo é o trovador e o señor é a dama. A palabra-clave é **senhor**, denominación que recibe a dama obxecto dos requirimentos amorosos. Este foi o xénero máis prezado e cultivado polos nosos poetas. Os modelos a imitar eran os da *cançó* occitana. O código do **amor cortés** (ou da **fin'amors**) supón unha auténtica revolución nos costumes amorosos e na linguaxe da poesía erótica. Por unha parte, significa a idealización absoluta do amor; por outra, desenvolve un completo formulario para a vivencia e expresión do amor refinado. O código do amor cortés combina motivos ideolóxicos procedentes das principais correntes da cultura medieval: Do **feudalismo** adopta o esquema básico que deben seguir as relacións home/muller. O home convértese en **vasalo** e a muller en **senhor**; a relación entre ambos os dous toma a forma dun **pacto de vasalaxe amorosa**, rexido por principios semellantes á vasalaxe feudal (servizo e lealdade por parte do namorado; aceptación, atencións e defensa por parte da dama). Ademais, o amor cortés era un sinal de distinción social, propio da aristocracia e vedado, polo tanto, a quen non fose de condición nobre. Do **crístianismo** incorpora unha imaxe feminina próxima á da Virxe, como suma de todas as virtudes. O amor cortés realiza unha divinización da muller e convértea en obxecto de adoración e fervor case relixioso. Do **neo-platonismo** recolle a concepción do amor como un camiño de elevación moral que debe levar ao

namorado a ser merecente dos favores da dama idealizada a través dunha dura aprendizaxe.

TEMAS

A cantiga de amor galego-portuguesa desenvolve cinco temas fundamentais:

- a) O **eloxio da dama**, que se nos presenta dotada de todas as virtudes e calidades no seu grao máximo. O eloxio prodúcese nos primeiros versos e pode reiterarse de forma paralelística ao longo da composición.
- b) A declaración do **amor do poeta**.
- c) A **reserva da dama**, actitude que define en xeral as relacións co poeta. Raramente a *senhor* demostra aceptar o galanteo amoroso, mais sempre desde un distanciamento que o trobador non consegue superar.
- d) Estamos ante un **amor non correspondido** xa que a *senhor* é inaccesíbel para o poeta. A **coita de amor**, provocada por esta imposibilidade de realización amorosa, pode conducir o trobador á loucura (volverse *sandeu*) ou á morte. O *morrer de amor* é o tópico predilecto dos nosos trobadores, como demostración suprema da entrega á dama.

Características formais

A forma da cantiga de amor xorde da combinación de elementos propios da *canção* provenzal con outros da poesía popular autóctona. Esta hibridación afectou tamén á cantiga de amigo, polo que non podemos falar dunhas características específicas e diferenciadoras entre ambas. Dentro desta homoxeneidade básica, podemos sinalar,

porén, certas tendencias formais na cantiga de amor:

Encontramos un maior número de composicións de **meestría**, sen refrán.

O número de versos por estrofa adoita ser maior, situándose entre catro nas cantigas de refrán e oito, nas de **meestría**.

Os versos acostuman ser octosílabos e decasílabos, fronte aos pentasílabos e heptasílabos da cantiga de amigo tradicional.

Algunhas presentan paralelismo imperfecto, de tipo semántico, e ausencia de leixaprén.

O paralelismo maniféstase na cantiga de amor dunha maneira máis difusa que na de amigo e baséase en repeticións léxicas e conceptuais. Ademais das cobras capfinidas ou capdenais, que implican a repetición dunha palabra en varias estrofas, o **dobre** e o **mozdobre** son dous recursos abundantemente utilizados neste tipo de cantigas. O **dobre** consiste na repetición dunha palabra en dous lugares simétricos dunha estrofa (amar-amar)

O **mozdobre**, pola súa parte, consiste na repetición dun lexema con variación das terminacións (amar-amou ou amar-desamar)

A poética medieval chamáballe **fiinda** a un grupo de versos, en número menor á estrofa, que se situaba no remate da cantiga para completar ou reafirmar o sentido da composición. Se a cantiga era de refrán, a *fiinda* repetía as súas rimas; se era de meestría, repetía as últimas rimas da estrofa que a precedía.

Ata fiinda. É una especie de encabalgamento entre estrofas.